

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo.lvm@ gov.fi

Lausuntopyyntö VN/13615/2019 21.12.2021

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta, sekä sen liitteistä. Periaatepäätös perustuu liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltavana olevaan liikenneturvallisuusstrategiaan ja sen toimenpideohjelmaan. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on tutustunut luonnokseen ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen tarkoitus ja liikenneturvallisuusvisio

SKAL pitää tärkeänä ja tarpeellisena liikenneturvallisuuden parantamisen huomioimista liikenteen ja liikennejärjestelmän kehittämisessä. On hyvä, että liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee liikenneturvallisuusstrategiaa, josta valtioneuvosto tekee periaatepäätöksen. Samoin on hyvä, että strategiaa on valmisteltu laajassa sidosryhmäyhteistyössä. SKAL toivookin, että tiivis sidosryhmäyhteistyö jatkuu myös strategian toteuttamisvaiheessa.

Liikenneturvallisuusstrategian keskiössä on kokonaisvaltainen lähestymistapa liikenneturvallisuuteen. Visiona on, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Tämä nollavisio tavoitteena on erittäin haastava, mutta yhtenäinen monien muiden EU-maiden kanssa. SKAL kannattaa lämpimästi nollavisiota strategian lähtökohdaksi. Kuten luonnoksessa todetaan, nollavision saavuttamiseksi on tehtävä systemaattista työtä. Liikenteen turvallisuuden parantaminen edellyttää jatkuvia toimia, ja sen vuoksi se on huomioitava mm. kaikessa liikennettä koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Strategiset linjaukset ja merkittävimmät toimenpiteet

Luonnoksessa on seitsemän strategista linjausta. Linjausten mukaisesti liikenneturvallisuus on koko yhteiskunnan yhteinen asia, päätöksenteon on perustuttava tietoon, eri toimijoiden liikenneosaamista on lisättävä, asenteiden on muututtava liikenteessä, teknologinen kehitys tuo turvallisuutta, lainsäädännön on edistettävä turvallista liikkumista ja liikennejärjestelmän ja sen kaikkien osien on oltava turvallisia. SKAL pitää strategisia linjauksia hyvinä ja kannatettavina.

SKAL pitää hyvänä, että tieliikenteen tilastoinnissa vakavien loukkaantumisten seuranta on tarkoitus vakiinnuttaa, loukkaantuneiden määrän kehitystä seuraamalla saadaan paremmin tietoa liikenneturvallisuuksustilanteen suunnasta kuin vähäisestä kuolleiden määrästä, jossa satunnaisvaihtelu voi vääristää tuloksia. Sinällään tietysti on erittäin hyvä, että tieliikenteessä kuolleiden määrä on pitkällä aikavälillä vähentynyt.

Eri toimijoiden liikenneosaamisen lisäämistä ja asenteiden muuttamista koskeviin toimenpiteisiin on vahvemmin ja kokonaisvaltaisemmin tuotava esiin autokouluissa ja kuljettajakoulutusta antavissa oppilaitoksissa annettava opetus. Niissä annetaan tehokasta ja ammattitaitoista opetusta, joka nimenomaan lisää erityisesti eri ajoneuvoluokkien kuljettajien osaamista ja samalla on mahdollisuus vaikuttaa asenteisiin heti kuljettajauran alussa.

SKAL katsoo, että liikennejärjestelmää koskevissa toimenpiteissä tulisi vielä vahvemmin huomioida väylien kunto ja valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Toimenpideohjelman mukaisesti perusväylänpidolla ja katujen kunnossapidolla parannetaan liikenneturvallisuutta. Katsomme, että erityisesti talvikunnossapidolla on suuri merkitys liikenneonnettomuuksien ehkäisyssä.

SKAL esittää tämän toimenpiteen ottamista mukaan merkittävimpiin toimenpiteisiin koska tien pinnan huono kunto ja puutteellinen talvihoito lisäävät onnettomuusriskiä. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä sekä liikenneturvallisuusstrategiassa tulee näkyä teiden huonon kunnan ja kunnossapidon (perusväylänpidon) sekä tieinfrastruktuurin parantamisen vaikutus turvallisen liikkumisen edellytyksiin.

Liikenneturvallisuuden suurimmat haasteet ovat tieliikenteessä. Tällöin myös merkittävimmät toimenpiteet tulee osoittaa tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen. Tieliikenteellä on poikkeuksellisen iso rooli Suomen kaltaisessa laajassa ja harvaanasutussa maassa ja tieliikenne ei ole kannattavasti korvattavissa muilla liikennemuodoilla. Koska pääosa liikennekuolemista tapahtuu tieliikenteessä, nimenomaan tieliikenteeseen kohdistetut liikenneturvallisuustoimenpiteet edistävät parhaiten liikenteen kokonaisturvallisuutta.

SKAL toistaa jo luonnosvaiheessa esittämänsä kannatuksen Suomen tieyhdistyksen esitykseen lisätä toimenpideohjelmaan toimenpide, jonka mukaan teillä, joiden nopeusrajoitus on 80 km/h tai yli, ajosuuntien rakenteellisen erottelun ja kaideratkaisujen tarpeellisuus on selvitettävä aina uusia väyliä suunniteltaessa tai vanhoja parannettaessa. Kun tarve erottelulle ja kaiteille ilmenee, tulee ne toteuttaa. Aina tien päällystämisen tai muun parantamistoimenpiteen yhteydessä toteutetaan vähintään tärisevä (ja mahdollisesti leveä) keskimerkintä ja reunamerkinnot turvallisuuden parantamiseksi.

SKAL pitää hyvänä, että edistetään toimintamallia, jossa älykkästä liikenneinfrastruktuurista ja kulkuneuvoista mitatusta sää- ja kelitiedosta tuotetaan reaaliaikaista ja ennakoivaa olosuhdetilannekuvaa muutaman kymmenen metrin tarkkuudella tie-, vesi- ja raideliikenteen tarpeisiin ja että tämä on sisällytetty merkittäviin toimenpiteisiin. SKAL edellyttää, että tien ylläpitäjä ja kunnossapidosta vastuulliset myös hyödyntävät tämän tiedon tehokkaasti suorittamalla tienhoitotoimenpiteet oikea-aikaisesti.

Toimenpideohjelman mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulee jalkauttaa ja tarvittaessa päivittää esimerkiksi sosiaalisen vastuun osalta Vastuullisen kuljetustoiminnan suuntaviivat. Lisäksi on tarkoitus kannustaa kuljetusyrityksiä ottamaan toiminnassaan käyttöön Liikenne- ja viestintäviraston laatiman Vastuullisen kuljetustoiminnan suuntaviivat. SKAL esittää, että Liikenne- ja viestintävirasto tekee yhteistyötä SKALin kanssa Vastuullisen kuljetustoiminnan suuntaviivojen kehittämiseksi ja jalkauttamiseksi, sekä tarvittaessa myös materiaalin tuottamiseksi.

Toimeenpano ja seuranta

Liikenneturvallisuusstrategian toteutumisen seuraamista varten esitetään perustettavaksi seurantaryhmä, jonka jäseninä olisi ministeriöitä ja virastoja. Sen tehtävänä on seurata strategian toimenpiteiden toteutumista ja toimenpiteiden toteuttamisen vaikutuksia. SKAL esittää, että seurantaryhmässä olisivat myös sidosryhmät edustettuina.

Seurantaryhmän on tarkoitus liikenne- ja viestintäministeriön johdolla järjestää vuosittain Liikenneturvallisuusfoorumi, jossa esiteltäisiin liikenneturvallisuusstrategian toimeenpanon etenemistä sekä keskusteltaisiin liikenneturvallisuuteen liittyvistä ajankohtaisista aiheista. SKAL katsoo, että foorumi olisi syytä järjestää useammin kuin kerran vuodessa.

Liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelma

Luonnoksessa Liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelmaksi on listattu 53 toimenpidettä, jotka parantavat liikenneturvallisuutta. SKAL pitää hyvänä, että toimenpiteitä on priorisoitu valitsemalla 20 vaikuttavinta tai muutoin merkittävintä toimenpidettä helpottamaan toimenpiteiden vastuutahojen resurssien suuntaamista.

Korostamme edelleen tienhoidon merkitystä.

Katsaus liikenneturvallisuuden nykytilasta

Katsauksessa liikenneturvallisuuden nykytilasta on hyvin esitelty mm. tieliikenneonnettomuuksien tilastointia ja alettu seurata tieliikenteessä kuolleiden lisäksi myös vakavasti loukkaantuneiden määrää. Tilastointirakennetta on kuitenkin tarvetta vielä uudistaa. SKAL on jo pitkään esittänyt, että itsemurhat tulee tilastoida selkeästi omaksi ryhmäkseen, kuten rautateiden onnettomuustilastoissa. Samoin esim. Ruotsissa itsemurhia ei raportoida liikennekuolemina. Jaottelun avulla on mahdollista kohdentaa tarvittavat toimenpiteet vielä selkeämmin toisaalta liikenneturvallisuuteen ja toisaalta itsemurhien ehkäisyyn. Tarkentuva tieto helpottaa kohdentamaan riittäviä resursseja mielenterveystyöhön itsemurhien ehkäisemiseksi.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja